

העסקת אנשים עם מוגבלות במשבר הקורונה:

ניתוח סקר מעסיקים

12.5.2020

כתבה: קרן צוריאל

תקציר הממצאים

- בעקבות משבר הקורונה, מעסיקים הוציאו לחל"ת פי 3.8 יותר עובדים עם מוגבלות מאשר עובדים בלי מוגבלות.
- עד כה, מעסיקים החזירו מחל"ת יותר עובדים ללא מוגבלות מאשר עובדים עם מוגבלות (כמעט כפליים).
- האתגרים המרכזיים בהחזרת עובדים עם מוגבלות לעבודה הם שהעסקים לא חזרו לשגרת עבודה מלאה, העסקת עובדים עם מוגבלות דורשת תשומות ניהוליות, היעדר תחבורה ציבורית סדירה וחשש של העובדים עצמם לבריאותם.
- יותר ממחצית מהמשיבים (60%) "מסכימים" או "מסכימים מאוד" שרוב המעסיקים מעדיפים להחזיר לעבודה אנשים ללא מוגבלות.

רקע

במשבר הקורונה הוצאו עובדים רבים לחל"ת, בתוכם גם עובדים עם מוגבלות. בשבועיים האחרונים המשק החל לחזור לשגרה באופן הדרגתי, אולם לא ברור מהי המשמעות עבור עובדים עם מוגבלות: כמה מהם הוצאו לחל"ת, כמה מהם הוחזרו מחל"ת, מהם האתגרים שעומדים מתמודדים המעסיקים של עובדים עם מוגבלות ומה ניתן לעשות כדי לסייע להם להקדים ולקלוט את העובדים עם המוגבלות. הנושא בוער מפני שבמשברים כלכליים קודמים, למשל במשבר ההיי-טק ב-2001 ובמשבר הפיננסי ב-2008, לקח כשנתיים להחזיר את העובדים עם המוגבלות למעגל התעסוקה.

הסקר הנוכחי, ביחזמת נציבות שיוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות במשרד המשפטים, נערך ב-11-12.5.2020 בקרב 27 מעסיקים, שמעסיקים יחד כ-22.5 אלף איש, מהם 641 עובדים עם מוגבלות (כלומר 2.8% מהעובדים). לאור כמות המשיבים יש לראות בממצאים אינדיקציות ראשונות.

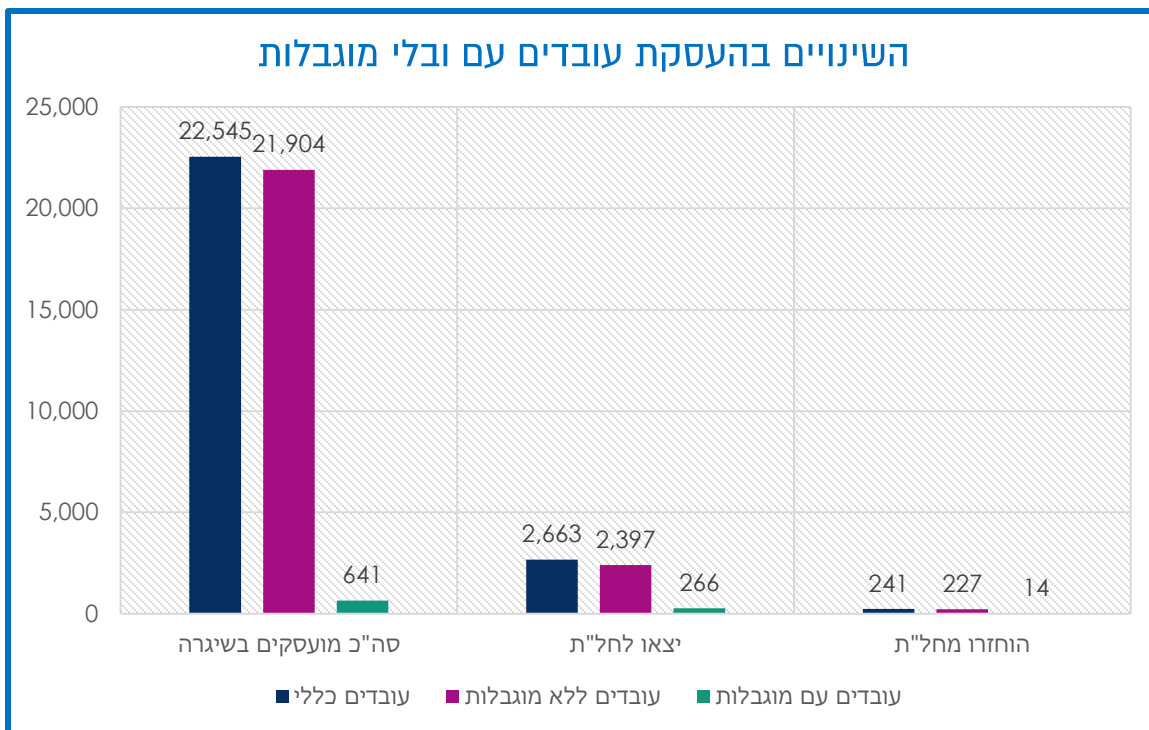
עיקרי הממצאים

יותר עובדים עם מוגבלות הוצאו לחל"ת בהשוואה לעובדים ללא מוגבלות

בעקבות משבר הקורונה, המעסיקים שהשתתפו בסקר הוציאו לחל"ת 11.8% מכלל העובדים שלהם, אולם ההוצאה לחל"ת לא בוצעה באופן שווה ביחס לעובדים עם וכלי מוגבלות: 11% מהעובדים ללא מוגבלות הוצאו לחל"ת, אולם כמות גדולה פי 3.8 מהעובדים עם מוגבלות הוצאה לחל"ת – כלומר 40% מהם.

יותר עובדים ללא מוגבלות הוחזרו לאחרונה מחל"ת

עפ"י נתוני הסקר, המעסיקים החזירו כ-9% מכלל העובדים שהוצאו לחל"ת: 9.5% מהעובדים ללא מוגבלות, אולם רק 5.2% מהעובדים עם מוגבלות. כלומר כמות העובדים בעלי מוגבלות שהוחזרו לעבודה קטנה פי 1.8 משיעור העובדים ללא מוגבלות.

אתגרי המעסיקים

כדי ללמוד על אתגרי המעסיקים בהחזרת עובדים עם מוגבלות מחל"ת שאלנו שאלה פתוחה - "מה בעיניך (אם בכלל) האתגר המרכזי בהחזרת אנשים עם מוגבלות לעבודה בתקופה הנוכחית?". התשובות אושכלו לקבוצת אתגרים מקובצת. שאלה זו לוותה בשאלה סגורה ובה מספר היגדים שעלו כסוגיות אפשריות שמטרידות מעסיקים.

התשובה השכיחה ביותר (22%) הייתה שאין אתגרים ומגבלות על החזרת עובדים עם מוגבלות לעבודה.

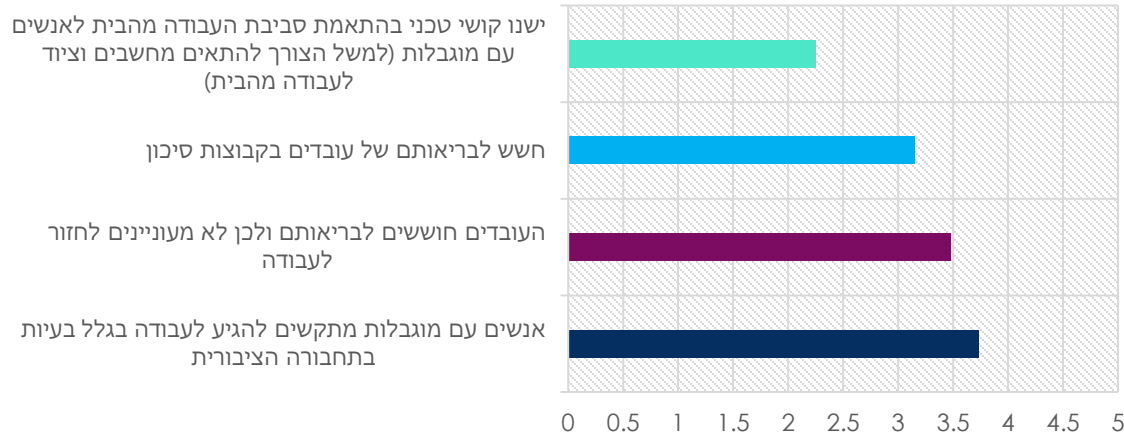
לצד תשובה הזו, המעסיקים מנו את הסיבות העיקריות לקושי להחזיר עובדים עם מוגבלות מחל"ת:

- העסק עדיין לא חזר לשגרת עבודה (17% מהתשובות).
- הצורך להקדיש תשומות ניהוליות לליוי עובדים עם מוגבלות (17%) – למשל, אחד המעסיקים הסביר ש"קשה להבין איך הסגר והיעדר השגרה השפיע עליהם ולכן חשוב להחזיר אותם בהדרגתיות ולוודא שהם משתלבים בחזרה באופן חלק".
- אילוצים כלכליים (13%) – למשל הצורך "להישאר רלבנטי לשוק", "כדאיות כלכלית" או "תפוקת העובדים הנמוכה יותר תשפיע על היעילות".
- המשבר מאלץ את המעסיקים להחזיר קודם עובדים ללא מוגבלות (13%) – למשל, אחד המעסיקים הסביר ש"יש עבודות שלא רלבנטיות להם לאחר שהתרגלנו לעבוד מהבית". אחר אמר ש"התקנים הראשוניים והבודדים שיפתחו יהיו של אנשי תפעול בשטח".
- הצורך להתאים את סביבת העבודה להוראות משרד הבריאות (13%).
- חשש של העובדים לבריאותם (4%).

בשאלות הסגורות המעסיקים נשאלו לגבי ארבעה אתגרים ספציפיים שבשיחות גישו על נושאים שמקשים על החזרת עובדים עם מוגבלות מחל"ת. הם התבקשו לדרג עד כמה כל סוגייה מטרידה אותם על סולם שבין 1 ("לא מטריד כלל") לבין 5 ("מטריד מאוד").

מהממצאים עולה שהנושא שהכי מקשה על החזרת עובדים עם מוגבלות מחל"ת הוא סוגיית התחבורה הציבורית וכן החשש לבריאותם של העובדים (רבים מהם נמצאים בקבוצת סיכון). לעומת זאת, התאמת סביבת העבודה מהבית הכי פחות מטרידה את המעסיקים.

באיזו מידה כל אחד מהאתגרים הבאים מטריד אותך כמעסיק? (ממוצע, סולם 1-5)

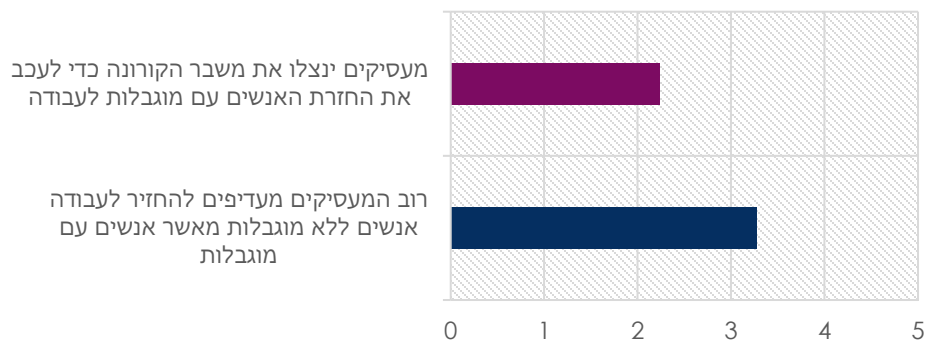
תפיסות כלליות כלפי עובדים עם מוגבלות

כדי לזהות את הלך הרוח בקרב המעסיקים וסביבתם, ביקשנו מהם לומר עד כמה הם מסכימים עם שתי עמדות אפשריות של מעסיקים (על סולם של 1="לא מסכים בכלל" עד 5="מסכים מאוד").

יותר ממחצית מהמעסיקים (60%) "מסכימים" או "מסכימים מאוד" שרוב המעסיקים מעדיפים להחזיר לעבודה אנשים ללא מוגבלות. רק שליש (כ-32%) "לא מסכימים" או "כלל לא מסכימים" עם המשפט הזה.

עם זאת, המעסיקים לא מייחסים לעצמם ולעמיתיהם כוונות זדון: רובם (64%) "לא מסכימים" או "לא מסכימים כלל" לרעיון שמעסיקים ינצלו את המשבר כדי לעכבת החזרת אנשים עם מוגבלות לעבודה. מעטים (16%) "מסכימים" או "מסכימים מאוד" עם העמדה הזו.

עד כמה אתם מסכימים עם המשפטים הבאים: (ממוצע, סולם 1-5)

כיצד הממשלה יכולה לסייע למעסיקים להחזיר מחל"ת עובדים עם מוגבלות?

שאלנו את המעסיקים מה לדעתם הממשלה יכולה לעשות כדי לסייע להם להחזיר לעבודה אנשים עם מוגבלות. רק משיב אחד ענה שאין דבר שהממשלה יכולה לעשות. כלומר מרבית המעסיקים חושבים שבאפשרות הממשלה להתערב ולסייע להם – ובשני תחומים עיקריים: סיוע פיננסי וסיוע טכני.

סיוע פיננסי

המעסיקים מעוניינים בעיקר בתמיכה פיננסית שתסייע להם לקלוט בחזרה את העובדים בעלי המוגבלות:

1. סבסוד שכרם של עובדים עם מוגבלות.
2. הטבות, מענקים ומימון למעסיקים (כולל הצעה למימון לטכנולוגיה שתאפשר לעובדים עם מוגבלות לעבוד מהבית, והצעה נוספת להפעלת סנקציות כלפי מעסיקים שלא יחזירו את העובדים מחל"ת).

סיוע טכני

1. תחבורה ציבורית סדירה.
2. יצירת נהלים מותאמים להחזרת עובדים עם מוגבלות לעבודה.
3. חזרה לשגרה מלאה של המשק.
4. מיגון מותאם לעובדים עם מוגבלות.

המלצות

- ביצוע סקר מעסיקים נרחב שימפה את האתגרים בהחזרת עובדים עם מוגבלות לעבודה, תוך התייחסות למיקום גיאוגרפי של מקום העבודה, סוג העבודה, סוג המוגבלות ומשתנים נוספים שיכולים להסביר את הקושי בקליטה מהירה של עובדים עם מוגבלות.
- לשקול תמיכה פיננסית במעסיקים שיקדימו להחזיר לעבודה עובדים עם מוגבלים. הועלו כמה אפשרויות – סבסוד ישיר לעובד, סבסוד השכר עבור המעסיק, מתן מענקים למעסיקים וסיוע במימון העלויות הכרוכות בהתאמות.
- סיוע בהתאמת התנאים הטכניים להעסקת העובדים, כמו תחבורה ציבורית סדירה, טכנולוגיות שיאפשרו עבודה מהבית, מיגון מותאם ממקום העבודה וכו'.